

Forsknings- og Innovationsstyrelsen
Bredgade 40
1260 København K

Den 8. juli 2010
KS

Fremsendt pr. e-mail til ansj@fi.dk

Hørings svar vedr. rapporten "Anbefalinger til implementering af Open Access i Danmark" fra Open Access Udvalget

AC har fra Forsknings- og Innovationsstyrelsen modtaget rapporten fra Videnskabsministeriets Open Access-udvalg "Anbefalinger til implementering af Open Access i Danmark" i høring og har følgende bemærkninger:

AC finder det positivt, at Videnskabsministeriet har igangsat en proces, der kan føre frem imod en implementering af Open Access i Danmark, således at offentligheden kan få fri adgang til forskningsresultater. AC støtter således Open Access udvalgets anbefaling om, at der så vidt muligt bør være fri adgang til resultaterne af offentligt finansieret forskning og bestræbelserne på at udvikle en bevidst national Open Access-strategi som en del af grundlaget for vidensamfundet.

AC finder dog også, at den aktuelle rapport viser, at der er et stykke vej endnu, og at der er behov for yderligere afdækning af nogle af de centrale problemstillinger knyttet til en sådan implementering, før der kan lægges op til politiske beslutninger om, hvordan den konkret skal foregå.

For det første er det afgørende, at bestræbelserne på at implementere Open Access i Danmark føres ud i livet på en måde, som er i overensstemmelse med forskernes ophavsrettigheder. Open Access-udvalget formulerer selv i rapporten, at forskernes ophavsrettigheder skal forvaltes på en måde, der er forenelig med en Open Access-politik, men tager ikke nærmere stilling til, hvordan det skal foregå.

For det andet er det afgørende, at den valgte implementeringsmodel harmonerer med og understøtter kvalitetssikringen af forskningen. AC finder det uomgængeligt både for forskerne og for offentlighedens anvendelse af deres resultater, at det materiale, som vil blive frit tilgængeligt, også i fremtiden er kvalitetssikret i samme grad, som vi kender det i dag, fx i form af peer reviews og redaktionel kvalitetskontrol. Udvalget anbefaler således også, at publicering i Open Access fortsat bør basere sig på en publikationsproces med indbygget kvalitetssikring i form af peer review, men der er desværre ingen konkrete anbefalinger til, hvordan det skal foregå.

For det tredje er det vigtigt, at de danske forskere fortsat kan publicere deres forskningsresultater i internationalt anerkendte tidsskrifter. Også med Open Access må det sikres, at danske forskere kan publicere via anerkendte og prestigefyldte publiceringskanaler inden for deres fagområde. Der skal altså skabes incitamenter for, at eksempelvis de centrale tidsskrifter afstår fra de fulde publiceringsrettigheder og er villige til at acceptere en parallel publicering med åben adgang.

Endelig er der aktuelt brug for at en model for implementering af Open Access spiller godt sammen med den bibliometriske forskningsindikator, som netop bygger på publicering af forskningsresultater i anerkendt tidsskrifter, og som pt. udgør et væsentligt element i modellen til fordelingen af nye basismidler til universiteterne. Så længe den bibliometriske forskningsindikator og den kendte publiceringspraksis udgør en væsentlig del af grundlaget for fordeling af nye basismidler, så må det sikres, at en Open Access-strategi er koordineret med og ikke blokerer for, at indikatoren kan fungere som den er tiltænkt. AC finder det derfor ikke tilstrækkeligt at følge udvalgets anbefaling og først foretage en koordinering mellem en Open Access-politik og den bibliometriske indikator, når Forsknings- og Innovationsstyrelsen skal evaluere indikatoren. En fornuftig sammenhæng må etableres på forhånd.

Den ovenstående række af problemstillinger, som ikke skal opfattes som udtømmende, nævnes også i rapporten, og udvalget bag rapporten er fuldt ud klar over de udfordringer, som de rummer. Ikke desto mindre er der desværre ingen konkrete anbefalinger til, hvordan de skal håndteres. Derfor er det også AC's opfattelse, at der endnu ikke er det nødvendige grundlag for at påbegynde det konkrete arbejde med fx en national Open Access-politik og implementeringen af den.

AC skal derfor anbefale, at næste skridt i processen frem mod en implementering af Open Access i Danmark bliver en analyse af de nævnte problemstillinger, som skal munde ud i en række anbefalinger til, hvordan de konkret kan løses inden for rammerne af en model for Open Access i Danmark. AC skal samtidig foreslå, at der i et sådant analysearbejde inddrages en bredere kreds af aktører fra forskningsverdenen end det var tilfældet i Open Access-udvalget.

AC ser frem til det videre arbejde med implementeringen af Open Access – og til muligheden for at kommentere de mere konkrete analyser af og forslag til, hvordan det skal foregå.

Med venlig hilsen

Karen Skytte
Direkte nr.: 22 49 58 65
E-mail: ks@ac.dk